LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.)	$10.00
Kanadoje	$10.00
Kitur užsienyje	12.00
Jungtinėse Valstijose	$9.00

Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 60 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, Rugpiūčio (August) 11, 1970, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 59-ieji

KRISLAI

Jiems nepavyko
Ką daryti su dujomis?
Dar 78 ir 700
Jis kariaus dar 3 metus
Kam tas skubinimasis?
Amerikos "atsakomybė"

A. Bimba

Dabar jau visiems aišku, kad visos "veiksnių" pastangos sulaikyti Amerikos lietuvius nuo lankymosi Tarybų Lietuvoje nuėjo vėjais. Pasirodo, kad šią vasarą lankytojų bus gerokai daugiau negu kada nors pirmiau. Kai kurie lankytojai jau sugrįžo. Dideles jų daugumai viešnagė patiko. Jie džiaugiasi aplankę savo arba savo tėvų gimtąjį kraštą.

Dabar "veiksnių" spauda medžioja tuos, kuriems kas nors Lietuvoje nepatiko, kad jie savo įspūdžiuose viską Lietuvoje niekintų. Tokių vienas kitas jau atsirado, bet tik vienas kitas...

—:—

Tik dabar sužinome, kad Amerikos valdžia turi nuodingomis dujomis užvertusi didžiausius sandėlius. Pavojinga jas amžinai taip laikyti. Kilo sumanymas jas sunaikinti.

Bet kaip ir kur?

Kas nors sugalvojo jas suleisti į cementinius konteinerius ir palaidoti jūrų dugne. Bet gabenant jas iš vakarų į rytus traukiniais arba lėktuvais gali ištikti nelaimė. Dujos užnuodytų plačiausias apylinkes. Todėl protestuoja tos valstijos, per kurias ruošiamasi dujas gabenti.

O kaip su jūrų dugnu? Ar saugu jas ten laikyti? O jeigu kas nors numestų toje vietoj bombą, kuri pasiekus dugną sprogtų? Arba, kas atsitiktų, jeigu toje apylinkėje įvyktų žemės drebėjimas? Iš jūrų dugno pakilusios dujos užtroškintų milijonus žmonių...

—:—

Pereitą savaitę Vietname vėl krito 78 jauni amerikiečiai, o 700 jų sužeista. Vadinasi, karas tebeina visu smarkumu.

Saigono diktatorius Thieu sako, kad jam karą "laimėti" ims dar mažiausia trejus metus. Na, o jis kariaus mūsų ginklais ir jaunais vyrais.

Dar daugiau: Jis sako, kad ir po "karo laimėjimo", ir po tų trejų metų Amerika turės Pietų Vietname pastoviai laikyti mažiausia 50,000 amerikiečių kareivių, kad jis galėtų išlaikyti valdžią savo rankose.

Tuo tarpu Kambodijos diktatorius generolas Lon Nol sako, kad be Amerikos ginkluotų jėgų pagalbos jis valdžioje negalės išsilaikyti. Vadinasi, prezidentas Nixonas turės jo kailį gelbėti. O tai reiškia naują invaziją.

—:—

Jau net ir komercinėje spaudoje atsiranda protestų prieš mūsų vyriausybės pa-

TSRS IR VOKIETIJA PASIRAŠĖ NEPUOLIMO SUTARTĮ

Vidurio Rytų taikos derybos gal netrukus prasidės; Izraelio parlamente Meir laimėjo

Washingtonas. — Valstybės departamentas gavo oficialų pranešimą, kad Izraelio valdžia užgiria 90 dienų mūšių pertrauką ir pasitarimus su arabais. Izraelis kartu pažymi, kad okupacinės jėgos nesitrauks iš arabų žemių, kol nebus pasirašyta taikos sutartis.

Premjerė Meir užtikrino tai parlamentui, kuris 64 balsais prieš 5 išreiškė jai pasitikėjimą (26 Gahalo partijos atstovai boikotavo parlamento sesiją). Meir taipgi pasakė, kad už Izraelio pripažinimą ir jo rubežių užgyrimą Izraelis sutiks pasitraukti už taikos sutarties nustatytų rubežių.

Valstybės sekretorius Rogers dabar mano, kad už keleto dienų gal bus galima susitarti dėl mūšių pertraukos ir taikos derybų pradėjimo. Egipto ir Jordano atstovai tarsis su Izraelio atstovais Jungtinių Tautų įgaliotiniui Jarringui tarpininkaujant.

JAV imperializmas Karibinų salose

Willemstad, Curacao.-Pirmojoje Karibinų Darbo Unijų konferencijoje buvo nuodugniai aptarta, kaip kovoti Jungtinių Valstijų imperializmą, kuris baisiai išnaudoja ir apiplėšia Karibinų darbininkus.

Konferencijoje dalyvavo Puerto Rico, Jamaica, Dominikos respublikos ir kitų Karibinų salų darbo unijų atstovai.

Kaliniai sustreikavo

Leavenworth, Kansas. — Federalinio kalėjimo kaliniai atsisakė dirbti fabrikuose, bet nakties metu užsilaiko ramiai.

Jie reikalauja pakelti minimum atlyginimą iki $1.60 į dieną. Taipgi labai karštas oras dirbtuvėse erzina kalinius ir sudaro nepatogumą.

14,000 žmonių užmuša per metus

Apskaičiuojama, kad daugiau kaip 14,000 darbininkų užmušama įvairiuose darbuose kasmet Jungtinėse Valstijose. Nuo Korėjos karo nelaimės darbuose žymiai padidėjo. 1969 metais daugiau kaip du milijonai darbininkų buvo darbuose sužeisti, daugelis jų paliko invalidai.

Per pastaruosius 24 metus darbuose žuvo apie 400,000 darbininkų. sužeistųjų skaičius siekia arti 50 milijonų. Tai vis dėl sveikatos priežiūros ir saugumo darbuose stokos. Nepakankamai griežtus federalinius ir valstijinius įstatymus darbdaviai moka apeiti daugelį valdiškų inspektorių papirkti ir tt.

Homer.—Louisiana valst. tebepraktikuoja rasizmą ir smurtą prieš negrus, pareiškė negras marinas Willie Curry, 29 mėnesius ištarnavęs Pietų Vietname.

sirašymą naujos militarinės sutarties su Ispanijos fašistine valdžia.

Pasirašymas labai paskubintas. Kodėl?

Prezidentas Nixonas pabijojo Kongreso. Mat, jame pradėjo kilti reikalavimų, kad ta sutartis būtų pavesta Senatui peržiūrėti.

Prezidentą Nixoną išgąsdino Senatinio Užsienio Reikalais Komiteto pirmininkas senatorius Fulbright, griežtai pasisakydamas prieš sutartį.

Dabar sutartis pasirašyta, Senato neatsiklausius, su juo nepasitarus. Ką jis dabar darys?

Daug sunkiau sutartį atšaukti negu atmesti kol ji nepasirašyta. Veikiausia ji bus palikta ramybėje.

Šioje sutartyje prezidentas Nixonas pažada Ispanijos diktatūrai globą ir protekciją. Tai pavojinga sutartis.

Darbdaviai apgauna darbininkus

Washingtonas. — AFL-CIO prezidentas Meany, liūdydamas kongresiniam generalinio darbo subkomitetui, aiškino, kaip darbdaviai nusuka nuo darbininkų kasmet maždaug po bilijoną dolerių, nedamokėdami algų už išdirbtas valandas ir viršlaikius.

Meany reikalavo, kad už darbą atlyginimo minimumas būtų pakeltas iki $2, nes tie, kurie dirba už mažesnį atlyginimą, pusbadžiai priversti gyventi. "Mums reikia trumpesnės darbo savaitės arba trumpesnių darbo metų", sakė Meany.

Gimė šešetukas

Roma, Italija. — 35 metų moteris, buvusi bevaikė po ištekėjimo per 11 metų, paaudojus vaisingumo piliules, pagimdė 6 kūdikius, kurių du greitai mirė.

Užgyrė naujuosius Vokietijos ir Lenkijos rubežius

Maskva.—Tarybų Sąjunga ir Vakarų Vokietija pasirašė nepuolimo sutartį, dėl kurios derybos tęsėsi keletą mėnesių. Sutartis draudžia Tarybų Sąjungai ir Vakarų Vokietijai naudoti bet kada jėgą.

Kartu Vakarų Vokietija sutiko užgirti dabartinius rubežius tarp Lenkijos ir Vokietijos. Taipgi Tarybų Sąjunga ir Vakarų Vokietija sutiko darbuotis pagerinimui santykių tarp Rytų Vokietijos ir Vakarų Vokietijos.

Tai didžiulis taikingos Tarybų Sąjungos diplomatijos laimėjimas. Sutartis pašalina diplomatinį ir militarinį įtempimą tarp abiejų šalių, kartu sutvirtina Europos saugumą, viso pasaulio taikos reikalą.

Socialdemokratas kancleris Brandtas, nepaisant Vakarų Vokietijos krikščionių demokratų ir kitų dešiniųjų opozicijos, pasirašė sutartį. Revanšistai dabar siunta prieš Brandto valdžią.

Kubos revoliucijos laimėjimai

Havana. — Kubos premjeras Kastro atžymėjo Kubos revoliucijos laimėjimus ir padarytas klaidas nuo 1958 metų. Jis pasakė, kad iš klaidų kubiečiai mokosi ir ateityje jų nebepakartos.

Nuo 1958 metų gyventojų skaičius paaugo 1,709,000. Dabar Kuba turi 8,256,000 gyventojų. Socialinė apdrauda pakilo nuo 114,700,-000 pesų iki 320 milijonų. Viešosios sveikatos reikalams 1958 metais išleido 7 milijonus pesų, dabar išleidžiama 236 milijonus.

Mokyklas lankydavo prieš 1958 m. 936,000 žmonių, dabar — 2,289,464. Švietimo reikalams nuo 77 milijonų pesų pakilo iki 290 milijonų. Mokytojų skaičius nuo 15,-698 pakilo iki 127,526.

Buvusi menka pramonė dabar aukštai išvystyta. Nedarbas panaikintas, kartu ir skurdas panaikintas, nors dar yra daug sunkumų dėl trūkumo daugelio produktų.

TS. pagavo šmugelninką

Maskva. — Tarybinė policija susekė ir suėmė "lapės gudrumo" šmugelninką, kuris palaikė ryšius su kitais šmugelninkais, perkančiais auksinius pinigus juodojoje rinkoje.

Jie savo šmugelį operavę per Juodųjų jūrų uostą Odesą ir turėję ryšius kituose miestuose.

Katalikai kovoja

Belfast, Šiaurės Airija. — Šiame mieste ir Londonderry katalikai kovoja su protestantais, kurie juos skriaudžia.

Kai policija įsimaišo, tai ir ji gauna akmenimis ir plytomis apmėtyti. Taipgi ir kareiviams tenka. Riaušės siautėja dieną ir naktį.

Amerikos lėktuvai bombarduoja Kambodijos teritoriją, padeda kariauti prieš partizanus

Washingtonas. — Baltųjų Rūmų spaudos sekretorius Ziegler prisipažįsta, kad Jungtinių Valstijų lėktuvai pakartotinai bombarduoja Kambodijoje partizanų ir šiaurvietnamiečių įsitvirtinimus. Bet jis teisinasi, kad tik Pietų Vietnamo parubežyje bombardavimas tęsiamas, kaip neleidimas šiauriečiams ir partizanams toje teritorijoje įsitvirtinti.

O kai Amerikos lėktuvai smarkiai apdaužė Skouno miestą, kurį išsilaisvinimo jėgos buvo užėmę ir kuris randasi tik už 35 mylių nuo sostinės, tai jau nėra jokio pasiteisinimo, nes bombardavimas vykdomas visur, kur tik partizanai yra įsitvirtinę. Amerikos lėktuvai visur padeda Kambodijos valdžios jėgoms ir jų talkininkams kariauti su išsilaisvinimo fronto jėgomis.

Šiaurės Vietnamo ekonomika pakilo

Maskva. — Vietnamo Demokratinės Respublikos ekonomika nebuvo Amerikos bombardavimo sumažinta, nors bombardavimas padarė ir pramonei daug nuostolių. Nuo 1964 metų ekonomika nuolat kilo ir padarė nemažai pažangos.

Šiaurės Vietnamo įžymus ekonomas Tri skelbia, kad per tuos metus pramoninė gamyba pakilo 39 procentais. Elektros jėga pakilo 34 proc. Nors Amerikos lėktuvai numetė ant Šiaurės Vietnamo teritorijos tris kartus daugiau bombų, kiek numetė antrajame pasauliniame kare, šalies ekonomikos ir žmonių ryžto nesužlugdė, sako ekonomas Tri.

Vėliausios Žinios

Kaunas, rugp. 7.— Į Kauną sugrįžo Žemės Ūkio Statybos Projektavimo Instituto ansamblis "Rasa", dvi savaites praleidęs. Anglijoje, kur Middleboro mieste vyko tradicinis liaudies meno konkursas. Šios tarptautinės varžybos buvo sėkmingos. Pirmą kartą jose dalyvavusiems Tarybų Lietuvos saviveiklininkams pelnyta pirma vieta už liaudies dainų atlikimą ir trečioji vieta už liaudies instrumentų grupės meistriškumą. "Rasos" vadovas yra Lietuvos TSR nusipelnęs artistas Ričardas Tamutis.

Lima, Peru.— Šeštadienį čionai įvyko baisi lėktuvo nelaimė. Žuvo 95 žmonės. Iš jų 54 yra Jungtinių Valstijų keleiviai. Lėktuvas nukrito vos tik pasikėlęs nuo žemės. Nelaimės priežastis nežinoma.

Hebron.— Izraelio lėktuvai iš čia nuskridę į Lebanoną smarkiai daužė arabų partizanų centrus. Nuostoliai neskelbiami.

Pnompenh, Kambodija.— Liaudiečių armijos puolė keturis miestus. Militarinė valdžia skelbia, kad jai pavyko puolimus sėkmingai atmušti.

TSRS už teisingą taiką

Maskva.— Tarybų Sąjungos premjero pavaduotojas Maruzovas pareiškė čia atvykusiai Irako delegacijai, kad Tarybų Sąjunga visomis savo galimybėmis kovos už teisingą taiką Vidurio Rytuose ir užtikrino, kad arabai nebus nuskriausti.

Irakas dar vis priešinasi JAV planui, kurį užgyrė Egiptas, Jordanas ir Izraelis.

Jakarta, Indonezija. — Jungtinės Valstijos perveda Indonezijai keletą militarinių laivų ir tankerių.

Anglija remia nacistinį režimą

Londonas. — St. Pauliaus katedros dekanas Collins savo pamaldose pareiškė, kad konservatorių valdžia "remia Pietų Afrikos nacistinį režimą", ginklus jam parduoda.

Dekanas aiškino: kaip Hitleriui įsigalėjus Vokietijoje Anglijos biznieriai ir finansinis pasaulis rėmė Hitlerio režimą, taip dabar Anglijos valdžia remia nacistinį, rasistinį ir baltųjų šovinistų režimą Pietų Afrikoje.

Tuo savo elgėsiu torių valdžia paneigia bažnyčios mokymą, sako Collins, kartu paneigia Jungtinių Tautų drausmę parduoti ginklus Pietų Afrikai.

4 Didieji susitarė

Jungtinės Tautos. — Tarybų Sąjungos, Anglijos, Prancūzijos ir Jungtinių Valstijų atstovai susitarė, kaip pravesti taikos derybas Vidurio Rytuose. Pasitarimas tęsėsi 3 val. 15 min. Po to Jungtinių Tautų gen. sekretorius Thantas įteikė įgaliojimus Švedijos ambasadoriui Jarringui pradėti pasitarimus tarp Egipto, Jordanijos ir Izraelio atstovų.

Tarybų Sąjunga dar kartą priminė arabams priimti JAV planą, kuris gali suteikti teisingą taiką Vidurio Rytuose.

P. Vietnamo valdžia --- fašistinė

NewYorkas. — Episkopalų vyskupas Paul Moore buvo nuvykęs į Pietų Vietnamą ir Saigone išbuvo porą savaičių. Grįžęs namo jis pareiškė, kad Thieu valdžia yra fašistinė visais atžvilgiais.

Moore nurodo, kad pietvietnamiečiai kenčia didžiausią priespaudą ir karo naštą, o valdininkai ir generolai tunka. Jis kalbėjosi su buvusiais politiniais kaliniais, kuriems teko pergyventi siaubingus metus kalėjimuose. Tie, kuriuos nespėja nukankinti, išeina iš kalėjimų paliegėliai.

Vyskupas patarė amerikiečiams demonstruoti savo solidarumą su Vietnamo kovotojais prieš karą, fašizmą, skurdą.

Palestinos partizanai užgiria JAV planą

Ammanas, Jordanas. — Dvi svarbiausios Palestinos partizanų organizacijos nutarė priimti Amerikos siūlomą mūšių pertraukai ir taikos deryboms planą.

Palestinos išlaisvinimui veiklos organizacija ir arabų Palestinos organizacija sutiko kooperuoti su Egipto ir Jordano valdžiomis, kurios buvo pirmutinės priimti JAV planą.

San Francisco.— Kas tai telefonu pašaukė į operos pastatą, kad ten yra bomba padėta tuo metu, kai tarybinė Moisejevo trupė pildė programą. Publika buvo išvesta iš operos namo, bet jokios bombos nerado.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Kad Hirošimų daugiau nebebūtų!

VISĄ pereitą savaitę daugelyje miestų buvo paminėta 25-toji metinė sukaktis nuo numetimo pirmosios atominės bombos į Japonijos didmiestį Hirošimą. Nuo jos žuvo baisiai daug nekaltų civilinių žmonių. Bombą numesti įsakė mūsų šalies prezidentas Harry Truman. Šiemet rugpiūčio 6 dieną suėjo lygiai dvidešimt penkeri metai nuo tos dienos. Susirinkimai bei demonstracijos praėjo po šūkiu: "Kad daugiau Hirošimų nebebūtų!"

Kaip žinia, tomis pačiomis dienomis atominė bomba taip pat buvo numesta į Nagasakį. Ten irgi daugybė žmonių žuvo.

Šūkis, "Kad daugiau Hirošimų nebebūtų" yra teisingas, geras. Deja, kol pasaulis yra atominiai apsiginklavęs ir kol nėra įvesta visuotinio nusiginklavimo, atominis karas visada yra baisi galimybė. Prieš dvidešimt penkerius metus vienas žmogus, vardu Trumanas, turėdamas galią ir atstovaudamas milžiniškam kraštui, įsakė mesti į Japonijos miestus atomines bombas ir jos buvo numestos. Kur garantija, kad rytoj, ar poryt, ar už metų kurioje kitoje atominiai apsiginklavusioje šalyje neatsiras toks Trumanas ir neįsakys savo ginkluotoms jėgoms mesti kurioje nors šalyje dar baisesnes atomines bombas? Juk šiandien pat tos pačios mūsų Amerikos lėktuvai sėja ant Vietnamo ir Kambodijos sunaikinimą ir mirtį. Šimtais krinta amerikiečiai, ir šimtais kasdien krinta vietnamiečiai ir kambodiečiai. Prezidentas Nixonas turi galią duoti ten mūsų ginkluotoms jėgoms įsakymus, kokius jis nori...

O kaip dalykai šiandien sustovi su nusiginklavimo klausimu? Ar einama prie nusiginklavimo? Kas atsitiko su Tarybų Sąjungos dar Chruščiovo laikais duotu pasiūlymu Jungtinėse Tautose eiti prie visuotinio nusiginklavimo?

Niekas nesijudina. Antai, jau geras laikas nieko nebesigirdi apie Jungtinių Tautų sudarytos nusiginklavimo komisijos veiklą Ženevoje. Kiek vėliau Tarybų Sąjunga ir Jungtinės Valstijos susitarė pasitarti strateginių ginklų apribojimo reikalais. Jų atstovai posėdžiauja Austrijos sostinėje Vienoje. Viso jau atlaikė net 29 posėdžius. O kokie rezultatai? Kol kas jokių teigiamų rezultatų nesigirdi. Tuo tarpu Prancūzija ir Kinija bando atomines bombas ir dar stipriau ginkluojasi.

Tai tokia šiandien padėtis. Tai tokiuose tarptautiniuose santykiuose pasaulis paminėjo 25-ąją metinę sukaktį nuo pirmosios atominės bombos numetimo.

Pagaliau ir Izraelis nusilenkė

DŽIUGU, gerai, kad ir Izraelio valdžia nutarė priimti Amerikos pasiūlymą dėl paskelbimo trijų mėnesių paliaubų ir tarimosi konfliktą Vidurio Rytuose baigti. Gaila, kad ne visos arabų šalys pasiūlymą užgiria. Egiptas ir Jordanas siekia visų arabiškų kraštų vienybės šiame klausime. Bet neatrodo, kad tos pastangos šiuo tarpu būtų labai sėkmingos. Na, o kol kas tik dvi ar trys arabų valstybės nori susitarimo, šio konflikto baigimui perspektyvos nėra labai šviesios.

Iš visų pranešimų susidaro įspūdis, kad Vidurio Rytuose karui baigti Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga gerai kooperuoja. Nėra jokia paslaptis, kad Izraelį paveikė Jungtinės Valstijos jų sąlygas priimti.

Paskelbimas trims mėnesiams nutraukti mūšius, dar toli gražu nereiškia taikos. Derybos, kurioms vadovaus Jungtinių Tautų atstovas Jarring, aišku, bus ilgos ir sunkios. Izraelyje tvirtos reakcinės jėgos nė kalbėti nenori apie sugrąžinimą visų užgrobtų arabiškų žemių. Jos nori naujų rubežių, kaip jos sako, "saugių Izraeliui," arabų sąskaita. O kol tos žemės nebus arabams sugrąžintos, apie kokią nors pastovią taiką tarp Izraelio ir arabų negali būti nė kalbos. Bet galimas daiktas, kad Izraelyje taikos ir susitarimo siekiančios jėgos pilnai laimės.

Izraelio saugumas, nepriklausomybė ir ateitis priklauso nuo taikaus sugyvenimo ir bendradarbiavimo su jo arabiškais kaimynais. Keista, kad yra izraeliečių, kurie įsivaizduoja, kad toks jų mažytis kraštas gali klestėti nuolatinio pavojaus sąlygose.

Ledkalnius į Europą

Šveicarų inžinierius H. Štraubas parengė Greenlandijos ledkalnių pergabenimo į Europą projektą. Jo nuomone, gėluose Greenlandijos ledynuose susidarę "jauni" ledkalniai galėtų papildyti Europos vandens atsargas, nes daug didelių Vakarų Europos miestų jau stokoja vandens. Vidutinio didumo ledkalnis tirpdamas galėtų duoti net 150 milijonų tonų vandens. Projekto autorius mano, kad atitempti ledkalnį prie Europos krantų nebūtų sudėtinga, nes Greenlandija nėra labai toli.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

PUODAS PRIEŠ KATILĄ — KURIE DAUGIAU ŽMONIŲ IŠŽUDĖ?

Kanados klerikalų "Tėviškės žiburiuose" (liepos 30 d.) koks ten Vt. Vt. recenzuoja Broniaus Railos knygą "Dialogas su lietuviais". Tos knygos vienoje vietoje Raila užkliudęs Lietuvos klerikalus, kad jie buvę gerokai žiauresni už smetonininkus, kad jie sunaikinę gerokai daugiau komunistų ir kitų nekaltų žmonių, negu smetonininkai.

Vt. rašo:

"Autorius tvirtina, kad "komunistų šaudymas, kompartijos uždarymas ir jos dalyvių persekiojimas, nuolatinis karo stovis, spaudos cenzūra, draugijų laisvės suvaržymai ir jų uždarinėjimai, darbo stovykla ("kacetas") ar režimo kritikų metimas į kalėjimą (kaip pirmojo prezidento A. Smetonos ir **daugelio kitų**, mano pabraukta, Vt. Vt.), deja, buvo įvesti, įsteigti ir praktikuojami jau krikščionių demokratų valdžių nuo pat 1920 metų" (199 p.). Maža to, autorius parafrazuoja "Komunistą (1967 nr. 1, 43 p.), kad "šimtai žmonių be jokio tardymo, be jokio teismo buvo kontrrevoliucinių teroristinių Plechavičiaus, Grigaliūno-Glovackio ir kitų baudėjų gaujų nužudyti" ta prasme, kad 1919-1926 m. per dvigubai trumpesnį laiką, palyginti su smetonos valdymo metais, kai "tautos laisvę kontroliavo krikščionys demokratai, komunistų buvo sušaudyta kelis kartus daugiau, ypač karo lauko aplinkybėm, dažniausiai be jokio teismo ar tiesiog, pagal žinomą vieno anuometinio pulkininko išsireiškimą, 'pakišant po ledu'." (198 p.).

O ką sako tikrovė? "Tautos laisvę kontroliavo krikščionys demokratai" tik nuo St. Seimo susirinkimo dienos (1920. 5. 15) iki III Seimo susirinkimo dienos (1926. 6. 2.) ir tai su I Seimo pertrauka ,1922. II. 13—1923. 3. 12). Ypatingai valstybės apsaugos įstatai išleisti 1919. 2. 7., esant Valstybės Tarybos pirmininku A. Smetonai ir min. pirmininku M. Sleževičiui...

Karo stovis įvestas 1919. 2. 10. "30 varstų platumo nuo fronto linijos," o 1919. 2, 13.— Alytaus, Kalvarijos, Kauno, Marijampolės, Vilkaviškio miestuose ir apskrityse, esant Valstybės Tarybos pirmininku A. Smetonai ir min. pirmininku M. Sleževičiui. 1919. 10. 9. karo stovis įvestas visoje Lietuvoje, esant prezidentu A. Smetonai ir min. pirmininku E. Galvanauskui. 1920. 3. 1. ryšium su St. Seimo numatytais rinkimais karo stovis kaikuriose Lietuvos dalyse panaikintas, bet visur palikti karo teismai ir cenzūra, esant prezidentu A. Smetonai ir min. pirmininku E. Galvanauskui. 1920. 7. 28. karo stovis vėl įvestas visoje Lietuvoje, prezidento pareigas einant A. Stulginskiui ir min. pirmininku esant dr. K. Griniui.

Karo teismas įsteigtas 1919. 3. 27., Valstybės Tarybos pirmininku esant A. Smetonai, min. pirmininku--Pr. Dovydaičiui.

P. Plechavičiaus partizanai Žemaitijoje veikė 1919 m., taigi prieš tai, kai "tautos laisvę kontroliavo krikščionys demokratai."

Pulk. V. Grigaliūnas-Glovackis jau 1920 m. balandžio mėn. buvo paskirtas į vyr. kariuomenės štabą, tad aktyviai kovose su bolševikais dalyvavo tik 1919 m., taigi prieš tai, kai "tautos laisvę kontroliavo krikščionys demokratai." Kad tuodu griežti antikomunistai kariai karo lauko sąlygomis komunistų neglostė, kitaip ir būti negalėjo. Bet kad autorius sovietinės propagandos juodviem daromus priekaištus peradresuotų krikščionims demokratams, tai jau daugiau nei raiškas humoras.

Apie teistųjų "revoliucininkų" skaičių autorius minimas "Komunistas" (1967 numeris 1) skelbia, kad per nepriklausomybės pirmuosius 8 metus (1919-1926) jų buvę 729, per sekančius 8 metus (1927-1934) — 1,475, o dar per sekančius 4 (1935-1938) — 826; kad mažiausia teistųjų "revoliucininkų" buvo 1922-1925, o daugiausia 1929 (413) ir 1936 (422); kad iki 1927 tarp teistųjų nebuvo nė vieno socialdemokrato, esero ar liaudininko. Gal ryškiausią šios srities skirtumą tarp krikščionių demokratų valdžios laikotarpio ir Smetonos režimo laikotarpio gali rodyti tai, kad iki 1927 m. mirties bausmė buvo įvykdyta 4, o nuo 1927 — 37 ir tarp jų net 23 nekomunistams, o socialdemokratams, eserams, liaudininkams, Tauragės pučo ar Suvalkijos ūkininkų streiko dalyviams".

Tai visa, žinoma, dabar jau istorija. Tik reikia žinoti, kad šitos pačios veislės sutvėrimai, pasivadinę "vaduotojais" ir "veiksniais", norėtų istorijos ratą atsukti atgal ir sugrąžinti į Lietuvą tokį pat fašistinį teroristinį režimą, koks viešpatavo Lietuvoje anais laikais. Nei Vt.-ai, nei Broniai Railos negali susitaikyti su mintimi dar ir šiandien, kad jų pastangos yra veltui. Lygiai prieš trisdešimt metų tasai fašistinis režimas buvo palaidotas visiems laikams.

MES TAIP SENIAI SAKOME

Birželio mėnesį Chicagoje įvyko "Varpo" skaitytojų simpoziumas, kuriame kalbėjo kai kurie patys aršiausi "vaduotojai". Mum įdomus pasisakymas Mykolo Drungos, nes jis patvirtina seniai mūsų teigiamą nuomonę, kad tarp menševikų, klerikalų ir smetoninkų pagrindinių skirtumų nėra. J. Daugėla sako:

"Mykolas Drunga, kuris priklauso jauniausiai mūsų akademikų kartai, savo kalboje pirmiausia pabrėžė, kad, jeigu jau pradeda pranykti mūsų ideologinių grupių tarpusaviai skirtumai, tai tuo pačiu ir jos pačios pradeda nykti. Šiandien mūsų ideologinių organizacijų skirtingumus sudaro nebe ideologiniai principiniai nusistatymai, bet mes atpažįstame jas daugiau vien iš jų narių sąrašo ir vadovų pavardžių. Juk, pagaliau, ir mūsų laikraščių skirtingumas atsižymi ne tiek skelbiamų minčių ar idėjų skirtingumais, kiek juose rašančių autorių praeities politiniais kreditais.

JIEMS VISKAS PATIKO

Chicagos menševikų laikraščio redaktoriai negirdėtu įtužimu puola Tarybų Lietuvoje labai puikiai pavykusią dainų ir šokių šventę. Jie gavę "žinių" apie šventės eigą ir jos juos baisiai pritrenkusios.

"Naujienų" redaktoriams baisiai nepatiko, kad šventės simboliu buvo lietuvaitė, su "stiklinėmis akimis". Juos tiesiog iš proto varo tas, kad ant lietuvaitės galvos buvo lotyniškas XXX, kas reiškia tarybinės valdžios gyvavimą jau visus trisdešimt metų. Plūsta jie Komunistų Partijos sekretorių Barkauską, kam jis, atidarydamas šventės eigą, ragino sustiprinti kultūrinį bendradarbiavimą. Jiems sunkiai nusidėjo šokėjai, kad pašoko naują šokį "Kolūkio pirmininkas".

Kitais žodžiais, kas tik ten buvo daroma ir atliekama, viskas jiems baisiai, nepatinka.

Dainos ir šokių šventės rengėjai padarė "klaidą", kad neprašė "N". štabo sudaryti šventės programą ir prisiųsti iš Chicagos...

SPECIALISTAI LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIUI

Liepos 30 d. Vilniaus "Tiesoje" pranešama:

Praėjusią savaitę Lietuvos aukštosios žemės ūkio mokyklos įteikinėjo diplomus savo absolventams. Žemės ūkio akademija išleido 751 specialistą, o Veterinarijos akademija — 64. Tad respublikos žemės ir miškų ūkis po mėnesio sulauks daugiau kaip aštuonių šimtų naujų aukštos kvalifikacijos specialistų. Jiems reikės ir paramos, nes įėjimas į naują kolektyvą žmogui visuomet yra sudėtingas procesas. Bet negalima abejoti ir tuo, kad sistemingos jaunųjų žinios, akademijose įgyti darbo įgūdžiai bus naujų ieškojimų ir atradimų pamatu, įlies į mūsų ūkį dar daugiau mokslo dvasios, užtikrins ateičiai dar aukštesnę žemdirbystės ir miškų kultūrą.

Filosofo prašymas

Senovės graikų filosofas Diogenas gyveno nepaprastai skurdžiai. Užsiauginęs ilgą barzdą, jis vaikščiojo dienos metu miesto gatvėmis be sandalų, su lazda rankoje ir krepšiu ant pečių. Naktis jis praleisdavo statinėje (pilose) už miesto.

Kartą jį ten aplankė Aleksandras Makedonietis. Valdovas tarė:

— Padarysiu tau viską, ko tu tik panorėsi. Prašyk!

— Neužstok man saulės, paprašė filosofas vieninteliės malonės.

Aleksandras Makedonietis pasitraukė ir pasakė:

— Jeigu aš nebūčiau Aleksandras, aš norėčiau būti Diogenas.

A. PETRIKA

Turgenjevo romanas

Pernai Vilniaus leidykla "Vaga" išleido žinomo rusų klasiko **I. Turgenjevo** nedidoką romaną **"Išvakarėse"** (rusiškai — "Nakanunie"). Tai saldžiai sentimentalus romansėlis, kuriam siužetas imtas iš gyvenimo XIX-jo amžiaus rusų aristokratijos.

Turgenjevas pavaizduoja tuščią, besielį to meto bajorijos gyvenimą, kai tėvas yra retas svečias savo namuose, daugiausia laiko jis praleidžia klube kortuodamas arba su kurtizanėmis uliodamas. Motina isterikė, kurią kasdien kankina galvos migrena, labai religinga, gyvenimu nusivylusi; vaikai auga, kaip išmano, tėvą mato tik retais atvejais.

Studentų, kaip ir visi cariniai aristokratai, tėvas neapkenčia, mokslu nesirūpina. O bajorai gyveno gerai (jei jie klubuose neprasiloždavo: Maskvoje ar Peterburge turėjo palocius, kaime kelis dvarus, kuriais rūpinosi samdyti ekonomai; tarnai, karietos ir kt.

Rusų kalba buvo laikoma "mužikų kalba", kuria kreipdavosi tik į tarnus. Bajorai ir jų vaikai kalbėjo prancūziškai. Kas nemokėjo gerai prancūziškai, tas buvo "ignoramus". Rusų kalbos tiksliai vengdavo, kad negadintų prancūzų kalbos akcentą. Rusų kalbos gerai išmokti jie nė nesistengė. Dažnai važinėjo į Prancūziją, imitavo tos šalies madas bei papročius.

Tokia išlepinta panelė buvo ir šio romano herojė Jelena Nikolajevna Stachova. Ji bendravo su istorijos mokslų studentu Bersenevu ir mokyklos nebaigusiu skulptorium Šubinu, dideliu plepiu ir šposininku. Atostogauja jie ponios Anos Vasiljevnos Stachovos dvare, netoli Maskvos, kur nuobodulį malšina kasdieninėmis arbatėlėmis, pasivaikščiojimais sode ir tuščiais pokalbiais.

Bersenevas supažindina Jeleną su kitu Maskvos universiteto studentu Insarovu. Šis yra taurus idealistas, bulgaras revoliucionierius, atsidavęs savo tėvynės reikalui, norįs ją išvaduoti iš turkų vergovės. Insarovas nėra nušlifuotas ponaitis, bet kampuotas, kartais net grubus, liaudies sūnus. Nėra nė gražus. Jo tėvą ir motiną nužudė turkai, kurie jo tėvynę valdė 500 metų ir skriaudė jo tautiečius, kol rusai, apie XIX amžiaus vidurį, turkus nugalėjo ir Bulgariją išlaisvino.

Jelena karštai, fanatiškai pamyli Insarovą, kas sunkiai įtikėtina, slapta su juo susituokia, atsisako savo dalies, bajorų luomo, palieka tėvus bei draugus ir išvyksta su vyru į Bulgariją kovoti prieš turkus. Jai nebaisūs jokie vargai bei sunkumai. Tačiau Insarovas, nepasiekęs savo tėvynės, kelionės metu (Venecijoje) ūmai miršta nuo aneurizmo, o Jelena, kartu su vyro lavonu, slapta pasiekia Dalmatiją (Balkanų pusiasalio valstybėlę) ir ten nežinia kur dingsta, nors motina ją kviečia grįžti į senąjį šeimos lizdą.

Čia I. Turgenjevas iškelia pagrindinį savo buržuazinės filosofijos dėsnį: "Jelena nežinojo, kad kiekvieno žmogaus laimė pagrįsta kitų nelaime, kad net jo naudai ir patogumui reikia, kaip statulai pjedestalo, kitų nenaudos ir nepatogumų".

Argi? Kodėl žmogaus laimė turėtų būti sąlygojama kitų nelaime, kitų išnaudojimu? Laimės gali pakakti visiems, jei tik gyvenimas gerai tvarkomas!

Finalas melodramatiškas, gana staigus, nelauktas ir neįtikinantis. Turgenjevo sacharinininiai saldų ašarinį romaną "Išvakarėse", sentimentalumo atžvilgiu, galima statyti greta Getės romano "Verterio kančios", kuriame irgi tik ašaros, meilė ir ašaros. Šis, savo laiku, irgi žavėjo meilės bei ašarų ištroškusias paneles!

Turgenjevo romaną labai vykusiai išvertė žinomas rašytojas **Juozas Sužiedėlis.** Jo kalba tikrai graži, sklandi, meniška.

Dėl "Laisvės" Albumo "milijonierių"

Draugas iš New Jersey Albumo Komisijai rašo:

"Labai nustebau perskaitęs "L" Albumo Komisijos nario S. V. rašinį, kad yra tokių žmonių, kurie vadina "milijonieriais" tuos, kurie aukoja didesnes sumas pinigų laikraščiui išlaikyti.

Jeigu puslapiniai Albumo dalyviai skaitomi "milijonieriais," tai, logiškai, puspuslapiniai yra "pusmilijonieriai."

Aš esu vienas iš tų "pusmilijonierių."

Štai jau šešiolika metų, kai gyvenu iš Socialinės apdraudos (Social Security). Tačiau, žiūrint į klasinius reikalus, prisieina savo gyvenimą vairuoti taip, kad galima būtų sutaupyti keletą dolerių ir veiklai.

Iš S. V. rašinio supratau, kad Albume vieta labai ribota. O kadangi nežinau, iš kiek žodžių savo autobiografiją parašiau, tai jei fotonuotraukai vietos bus per mažai, galite jos nedėti, o sudėti tik tai, kas parašyta. Palieku jūsų valiai.

Linkiu jums, draugai, geriausių sėkmių darbuotis.

Pius Dennis

-:- -:- -:-

Nemanome, kad tuo ištrūkusiu žodžiu "milijonieriai" norėta ką nors užgauti. Tai lengvutis slystelėjimas. Tai užuojauta neišteklingiems veikėjams.

-:- -:- -:-

Kai kas sako, kad nenori apie save rašyti. Ot, girdi, šūktelsiu **už taiką,** ir viskas. Šūkis geras. Bet svarbu ir tai, kuo pats iki šiol buvai, kuo "Laisvę" ir darbininkų judėjimą rėmei. Albumas ir yra tam, kad jame atsispindėtų, **kokių** žmonių pastangomis "Laisvė" įkurta ir išlaikoma.

Jei jums įdomu, kaip sakote, "Vilnies" Albume skaityti apie kitus, tai kitiems taip pat bus įdomu "Laisvės" Albume pasiskaityti apie jus.

-:- -:- -:-

Prašome su užsakymais Albume **paskubėti.** Tuo pagelbėsite padaryti jį tobulesniu ir užbaigti laiku. O laiko jau nedaug.

SV

Telšiai, Nevarėnai, Mitkaičiai

(Specialiai "Laisvei")

Krikdemų ir smetoninin-kų valdymo metais, Telšiai, kurs buvo apskrities miestas ir Žemaitijos centras, bet kartu buvo ir vienas iš didžiausių Lietuvos užkampių. 1926 metais atvedus geležinkelio šaką nuo Kuršėnų iki Telšių, susisiekimas kiek pagerėjo, bet su kitais provincijos miesteliais be gero autobusų tinklo, miestas buvo izuliuotas. Tuo pačiu apleistas — šiukšlių ir smarvės miestas.

Vidurinėje miesto aikštėje — turgus, akmenais grįstas brukas, supuvusių lentų šaligatviai, užterštas ežero krantas, pasibiaurėtiną padėtį darė gyventojams.

Buržuazinei valdžiai nerūpėjo miesto grožis, nė darbo žmonių sveikata bei gerovė. Bet kunigai sau turėjo didelį gražų sodą ir gyveno puošniuose rūmuose, prie bažnyčios. Vėliau ir vyskupas pasistatė brangų palocių džekono sode. (Juose dabar yra įsikūręs Vykdomasis komitetas.)

Be bažnyčios, mieste nieko įžymesnio nebuvo, jeibent priskirus kalėjimą, karo Komendantūrą ir nuolatinį gatvėse policijos bastymosi raitos, pėsčios ir važiuotos.

Jau geras metų skaičius praėjo, kaip nebuvau buvęs Telšiuose. Viskas pasikeitęs. Neatpažįstamas miestas! Buvusioje turgavietėje, dabar rami, graži, poilsio aikštė aplinkiniams gyventojams. Puikus žalumynų, dekoratyvinių krūmų, medelių parkas. Nesinori tikėti, kad čia, kada buvo nešvarus brukas, turgavietės šiukšlynas, arklių vežimų bruzgesys.

Neatpažįstamos ir visos kitos gatvės. Visur juodos dangos asfaltai lyg kilimai tarp gausiai žaliuojančių gatvių papuoštų dekoratyviniais krūmais, medžiais, gėlėmis, gasonais.

Visai nebe tas miestas... Atrodo rezidencijalus kurortas, priešais puikų ežerą... Žalumynų ir švaros vietovė...

Jau ir vardas Telšiai, rodosi jiems nebetinka... O juk čia, dabar stambus industrinis centras, sakoma, kad fabrikai būna miestų nešvaros kaltininkai. Taip būna pas kapitalistus...

Erdviai, moderniškai kiek toliau nuo centro įrengta autobusų stotis. Ją galima laikyti irgi telšiečių pasididžiavimu. Iš čia, už keliasdešimt kapeikų, galima pasiekti visus rajono kampelius. Kursuoja ir tarprajoniniai autobusai ir į tolimus Lietuvos miestus. Transportas pas mus pigiausias pasaulyje.

Geležinkelio stotyje skelbimas:— Iš Telšių, Jūs galite skristi orlaiviais ir į tolimus krašto miestus. Kasa dirba nuo 9—14 val. Informacija teikiama telefonu. (Orlaiviais — pas mus ne brangiau — negu autobusais).

Gaila buvo išvykti iš šio gražaus miesto. Ir jis, mano akyse ilgai dar primins "kitą" buvusį Telšių miestą...

Prieš pusdienį, autobusu Telšiai — Nevarėnai, išvykau į rajono užkampį—Nevarėnus, Čia senas, dar žvyruotas, mažai kursuojamas vieškelis, kuris daugiausiai eina miškais. Gražūs lapočių miškai ir žaliuojantys laukai lydėjo autobusą.

Valandą laiko man užteko, kad apžiūrėti mažą Nevarėnų miestelį, kol atėjo kitas autobusas, Telšiai—Mitkaičiai per Nevarėnus, ir su šitu autobusu, aš važiavau į dar didesnį rajono užkampį — Mitkaičius.

Nevarėnai irgi neatpažįstami. Kur buvo centrinė aikštė arklių, vežimų sustatymui, dabar žalumynų, skvėrų poilsio vieta. Prie aikštės — puošnus kultūros rūmų pastatas, gatvės asfaltuotos. Miestelyje kelios stiprios visokių reikmenų parduotuvės, dideli mokyklos pastatai, malūnas.

Apie 12 val. išvažiavau į Mitkaičius. Tas pats žvyruotas kelias. Šitas, gal tolimiausias rajono užkampis. Nors čia ir labai mažas transporto judėjimas, bet ir Mitkaičių kelią žadama asfaltuoti.

Čia dabar yra kolūkis, mokykla, parduotuvė... Prieš karą — buvo Nevarėnų parapijos filija, maža bažnytėlė, kapinės ir 3 maži nameliai. Tolokiau — išsidėsčiusios ūkininkų gyvenvietės. O pasiekti miestą buvo prabanga. Suvažinėti arkliais virš 40 kilm, reikėjo sugaišti visą dieną. O kiek ir pėsčiokų eidavo tais purvinais keliais...

— Jeigu šiame mano tekste būtų kokių mažų netikslumų, prašau skaitytojus atleisti, nes žinias, aš ėmiau ne iš informacinių šaltinių, bet rašau, ką pats mačiau.

Stasys Gimbutas

70-7-27

Pasaulio geležinkeliai

Bendras visų pasaulio geležinkelių ilgis yra 1,285,722 kilometrai. Elektrifikuotų geležinkelių iki šiol yra tik 115,449. kilometrai.

SUDEGINTAS LAIŠKAS

Ant stalo guli melsvas vokas:
Nuo ko, kodėl — tu numanai.
Mielų žinių, naudos tau jokios
Tas laiškas nežada visai.

Tu spėji, kas ten parašyta,
To laiško paskirtį žinai:
Įpareigos tave daryti
Jis tai, kas tau sunku labai.

Gal neatplėšt? Neliest to laiško?
Juk dingsta jie pašte dažnai!
Nesaistys pareiga — juk aišku,
Jei jokio laiško negavai!..

Geriau į ugnį jį įmesti,
Iš jo greit liks vien pelenai...
Kam tau ant stalo jį dar kęsti?—
Miegot galėsi vėl ramiai...

Juk niekas niekad neįrodys,
Kad čiupinėjai jį... matei...
Tau jo nežinomas nė žodis —
Ničnieko, nieko nežinai!..

Ir glėbia jį ugnies liežuvai,
Pajuodę riečias jo kampai;
Šio laiško namuose nebuvo,
Prisiekt gali — jo neskaitei!

Bet naktį toptelia mintis tau kažkodėl,
Kad laiškas panašus tau gal ateis ir vėl...
Ir apimtas liepsnos, pajuodęs pamažėl,
Lyg rūsčiai klaus: "kam degini mane? kodėl?"

Nijolė Vaitienė

Sellersville, Pa.

VAŽIUOKIME PAS RAMANAUSKUS Į

SOCIALĮ PARENGIMĄ

Rengia Ramanauskai ir Philadelphiečiai

Sekmadienį, Rugsėjo 6 d.

— RAMANAUSKŲ ŪKYJE —

Pietūs 1 valandą, o vakarienė 5 val.

PIKNIKAS RENGIAMAS SPAUDOS NAUDAI

KELRODIS:

Nedaro skirtumo, iš kur į Ramanauskų ūkį važiuosite, kad privažiuotumėte Sellersville, Pa., turite įvažiuoti į kelią 309, iš kurio, važiuojant iš Philadelphijos ir pravažiavus 1 mylią, reikia sukti į kairę (ant kampo Texaco gasolino stotis)—į kelią 563, kuriuo važiuoti reikia 3 mylias iki Lonely Rd., ir čia sukti į kairę, kur tuojau rasite Ramanauskų rezidenciją.

Philadelphiečiams lengva pasiekti Sellersville busu. Busai apleidžia Trailways Terminal, 13-a ir Arch Sts., iš ryto 7, 9 ir 11:24 valandomis. Turite pasakyti buso vairuotojui, kad jūs norite išlipti Sellersvillėj, išlipsite prie Washington House.

Montello, Mass.

Rugpiūčio 1 d. Brockton City ligoninėje mirė Antanas Venslauskas.

Venslauskas buvo laisvų pažiūrų, senas "Laisvės" skaitytojas, priklausė LDS 67 kp. ir LLD 6 kp. Pirmiau parašydavo korespondencijas į "Laisvę".

Antanas sirgo apie 6 mėnesius. Mirė nuo "pneumonijos."

Pašarvotas buvo Edw. Waitt šermeninėje, palaidotas Melrose kapinėse.

Jis gyveno pavienis. Laidotuvėmis rūpinosi jo mirusio brolio Charlio Venslausko sūnus.

Liko brolvaikis Charlie Venslauskas, seserėčia Theresa Rizel ir du proanūkiai Paul Rizel ir Peter Venslauskas.

George Shimaitis

Philadelphia, Pa.

Ar jūs jau girdėjote, kad LLD 10 kuopa ir vėl ruošia parengimą, ir, kaip girdėjau, tai bus pas ūkininkus Ramanauskus. Ir tai bus dar įdomesnis ir įvairesnis už pirmesnius parengimus.

Aš klausiau pas savo draugę, kas ten iš tikrųjų bus. Ji man sako: "Aš nežinau, bet kai nuvažiuosime, tai sužinosime. Nepaisant koks oras tą dieną būtų,jei tik sveika būsiu, jūs ten manęs laukite."

Aš jau girdėjau, kad turėsime svečią iš Connecticut valstijos. Taip pat žinau, kad bus daug gerų draugų ir iš kitų valstijų.

Ot, tai mes ir turime dėti visas pastangas, kad jie visi, taip pat ir vietiniai parengimų lankytojai, būtų priimti kuo gražiausiai ir pavaišinti kuo geriausiai, kad jie ir ateityje mylėtų pas mus dalyvauti. Aš esu tikra, kad tas bus pilnai atsiekta.

Beje, juk ir mūsų turistai jau bus sugrįžę iš Lietuvos ir mums perduos savo įspūdžius. Bus įdomu išgirsti, kokius įspūdžius jie ten gavo.

Taigi, šis pobūvis bus įdomiausias ir interesingiausias. Nors aš neturiu automobilio, bet tas manęs nesulaikys nuo dalyvavimo. Aš Philadelphijoje ant kampo 13th ir Arch Streets gaunu busą, kuris eina į Allentown per Sellersvillę. Pasakau vairuotojui, kad jis mane išleistų prie Washington House. Ten gaunu taxę ir mane nuveža pas Ramanauskus į pikniką. Visi važiuokime ir kvieskime draugus, kad važiuotų.

Pastaba: Piknikas įvyks rugsėjo 6 dieną. Ant rytojaus Labor Day.

E. B.

MITYBOS PROBLEMOS

Jungtinių Tautų Tarptautinės Mitybos organizacijos duomenimis, kiekvieneriais metais pasaulyje įvairiose gamybos stadijose prarandama beveik 50% maisto produktų. Sumažinus šiuos nuostolius bent 10%, visus žemės gyventojus galima būtų aprūpinti pilnaverčiu baltyminiu maistu.

Japonijos okeanografinių tyrimų biuro mokslininkų nuomone, pasaulyje suvartojama tik 5% jūrų ir vandenynų maisto atsargų, kurių esama 1.8 bilijono tonų.

Apie Lietuvos grafiką ir jos kūrėjus

Bėga upė nesustodama...

Dabartinė lietuvių grafika yra reikšmingiausia ir kartu sudėtingiausia nacionalinės dailės dalis. Gražaus įvertinimo namuose ir užsienyje susilaukia jos greitas, veržlus vystymasis, drąsūs novatoriški ieškojimai, individualybių įvairumas, ryškus nacionalinis koloritas. Greta vyresniosios kartos meistrų tai ir jauniausiosios grafikų kartos nuopelnas. Talentingo jaunimo kūryba šiandien dėmesio centre, ji daug kuo apsprendžia lietuviškos grafikos pobūdį ir ieškojimų tendencijas.

Jaunųjų grafikų įnašas

Jaunųjų grafikų kūryboje ryškus posūkis į dvasinio pasaulio giluminių išgyvenimų ir minčių išreiškimą, filosofinę gyvenimo reiškinių analizę. Šis kelias atvėrė plačias perspektyvas fantazijai, išradingumui, poetiškai pasaulio reiškinių interpretacijai ir kartu pareikalavo naujų meninės kalbos formų bei priemonių. Greta įprastų tikrovės elementų žymią vietą šiandien užima simbolika, poetinės metaforos, netikėtos formos struktūros, visa tai, kas gali pagilinti mąstymą, sustiprinti emocinę plastikos ekspresiją. Individualizmo, originalumo siekimas, kūrybinės galios išryškinimas, aišku, duoda nevienodus rezultatus. Dėl to šalia daugelio vykusių sprendimų pasitaiko šalto ir lėkšto racionalumo, dirbtinės stilizacijos, painių kompozicijų, naivaus filosofavimo. Iš kitos pusės, tai neišvengiama ieškojimų ir eksperimentavimo pasekmė.

Kiekvienas grafikas turi skirtingą pasaulėjautą ir savaip išreiškia savo santykį su tikrove, tačiau visus jungia lietuvių liaudies meno tradicijos, emocionalumo, poetiškumo bruožai.

Tai sudaro vieną būdingiausių šiuolaikinės lietuvių grafikos savybių.

Apie kai kurių kūrybą

Tarybiniais metais Lietuvoje išaugo gausus grafikų būrys, kuriame ryškią vietą užima R. Gibavičius. Grafikas daugiausia dirba iliustruodamas ir apipavidalindamas knygas, tačiau nepamiršta estampo. Ypač aukšto įvertinimo susilaukė jo ciklas "Vilnius." Lengvomis ažūrinėmis linijomis dailininkas pasakoja apie Vilnių, jo architektūros formų įvairovę, puošnumą. Grafikas kuria savaip suvoktus, apibendrintus miesto vaizdus, kupinus poezijos, muzikalumo, šventiškos nuotaikos, plastinės ritmikos ir grožio. Šie raiži-niai buvo premijuoti Lenkijoje, o 1968 m. už juos R. Gibavičiui buvo paskirta respublikinė premija.

Originali, savita yra B. Žilytės kūryba. Jau keliolika metų ji džiugina jauniausius skaitytojus išradingomis, poetiškomis iliustracijomis. Kupinuose neišsenkančios fantazijos, žėrinčių spalvų piešiniuose atsiskleidžia vaikiškai naivus ir kartu nuostabiai meniškas pasaulis — pasaka, kuriame viskas fantastiška ir kartu suprantama, įdomu ir gražu. 1969 m. jos iliustracijos J. Rainio knygai "Auksо sietelis" tarptautinėje knygos parodoje Čekoslovakijoje pažymėtas "Aukso obuolio" prizu. Tačiau B. Žilytė ne vien vaikiškų knygų iliustratorė. Estampuose dailininkė bando gilintis į filosofines problemas. Dažnai tai abstraktuotų plastinių formų kompozicijos, savo simbolika praskleidžiančios paslaptingo minčių ir idėjų pasaulio uždangą.

Visuomet kupini lyrikos, liaudiškai transformuotų formų grožio yra S. Valiuvienės estampai. Ją labiausiai jaudina motinystė, tyro vaikystės džiaugsmo, taikaus gyvenimo temos. Nesudėtinguose vaizduose, pateiktuose paprastai ir nuoširdžiai, daug intymumo, savitai taurios ir poetiškos nuotaikos, išreikštos dekoratyviomis, liaudies raižinių stilistiką primenančiomis formomis. Būdinga šia prasme yra jos estampų ciklas "Motina ir kūdikis."

Palyginti neseniai Lietuvos Valstybinį dailės institutą baigė jaunas grafikas Vl. Žilius, pagarsėjęs savo originaliais lino raižiniais ir ofortais.

Įdomiai kuria grafikai A. Švažas, A. Pakeliūnas, V. Urmanavičiūtė, A. Každailis, V. Kaminskaitė ir kt. Jie džiugina įdomiais atradimais, kūrybine energija.

Lietuviškoje grafikoje įvairiausiais aspektais atsispindi praeitis ir šiandieninis gyvenimas, legendos ir dabarties problemos, dailininkų individualybės ir lietuvių meno brendimas.

Vilius Uloza

Būtinai įsiamžinkite "Laisvės" 60-mečio albume, kuris jau ruošiamas.

HELP WANTED--MALE-FEMALE

AUTO GLASS INSTALLER. We are one of the biggest dealers in auto glass in A. The Northeast B. The nation, and we need an experienced installer right now. Pay and benefits are tops. If you feel you qualify, call Robert Allen for an interview. 518-438-3529; or write: Robert Allen, 17 Marion Ave., South Glens Falls, N. Y. 12801. (54-60)

GIRL FRIDAY wanted. For interesting position in office of national trailer leasing company. Salary open for interview. Call Mr. Robinson at 201-656-5000, North Bergen, N. J. (51-60)

MECHANICS

Air Conditioned

Service installation—trouble shooting Union shop.

New registration now open. Maximum salary, permanent position, every benefit. Opportunity for a career for a man experience in commercial and industrial systems. Knowledge of English essential.

A.R.S. MAINTENANCE CORP.
703 E. 211th St., Bronx, N. Y. 10467.
Mr. LaFranco. 212-655-8121. (60-67)

COOK, Assistant, year around position in a retirement hotel. Commercial, experience not neccessary. Excellent salary, pleasant environment. Fine shore community.
609-399-0827. (54-60)

WANTED

EXPERIENCED WAITRESSES

(Must be over 21 years of age)
Steady work. Apply:

HOWARD JOHNSON

Route 1, South Haynes Ave.
Newark Airport.

(60-62)

REAL ESTATE

GREENWOOD LAKE, N. Y. 150 yr. old modernized farmhouse, 3 bedrooms, 2 baths, modern kitchen, 2 living rooms, natural gas heat, copper plumbing, 1 acre. $35,000. 2 bedroom year round hillside house, 300 ft. from lake. Oil HA heat, large new kitchen, enclosed porch, w/w carpeting, $21,000. CHRISTMAN, Realtor, Greenwood Lake, N. Y. 914-GR 7-8708. (51-60)

Miami, Fla.

Liepos 31 d. laidoje "Laisvėje" įvyko nemalonus sumaišymas vardų Ex Lowelliečio korespondencijoje. Klaidos įvyko dėl išmestos eilutės laužiant laikraštį ir dėl neaiškaus parašymo vardų korespondencijoje.

Turėjo būti šitaip: J. ir Olga Šimkai išvyko visam mėnesiui į Čikagą, o paskiau vyks į Kanadą. Barbara Zavis (Zavienė) nuvyko pas dukterį į Kaliforniją ir grįž į Miami tik po Labor Day. J. Zutra su žmona išvyko į Indianą.

Redakcija

Pučiamųjų orkestrai į stadioną įžygiavo darniu žingsniu, švytėdami gražiomis uniformomis ir dūdų auksu. Juos vedė puošnūs gusarai, kuriuos ir matome K. Liubšio nuotraukoje.

Jeigu komunistas nusižengė...

Manome, kad šis straipsnis bus įdomus ir Amerikos lietuviams. Jis paimtas iš Tarybų Lietuvoje leidžiamo žurnalo "Komunistas" (1970 No. 6). Jis parodo, kaip Lietuvoje ir, žinoma, visoje Tarybų Sąjungoje, yra elgiamasi su komunistu, papildžiusiu nusižengimą.

Redakcija

Partijos narių teisės ir pareigos aiškiai suformuluotos TSKP Įstatuose. Savo kasdieniniame darbe ir pirminės partinės organizacijos turi siekti, kad kiekvienas partijos narys ir kandidatas į partijos narius vykdytų Įstatų reikalavimus. Dauguma pirminių partinių organizacijų teisingai elgiasi, svarstydamos atskirų komunistų ataskaitas, kaip jie naudojasi savo teisėmis ir vykdo savo pareigas.

Nors reiklumas žymiai išaugo, po TSKP XXIII suvažiavimo mūsų respublikoje metai iš metų mažėja skaičius komunistų, kurie vienokiu ar kitokiu mastu nusižengia ir yra traukiami partinėn atsakomybėn. Tačiau kai kuriose partinėse organizacijose vis dar pasitaiko atvejų, kai atskiri partijos nariai elgiasi nepriderамai, diskredituoja komunisto vardą.

Svarstant personalines bylas, svarbiausia yra visapusiškai išanalizuoti prasižengimo pobūdį, objektyviai, principingai jį įvertinti. Nustatant bausmę, reikia vadovautis tuo, kad bausmė yra auklėjimo priemonė, o pašalinimas iš partijos — aukščiausia bausmė—taikomas tik tiems, kurie tikrai neverti būti partijoje.

TSKP Įstatai, nustatantieji partinės bausmės priemones, reikalauja, kad partinės organizacijos maksimaliai rūpintųsi komunisto likimu, nuodugniai ištirtų, kiek pagrįsti yra kaltinimai, pareikšti komunistui. Bet tai anaiptol nereiškia, kad mažinamas reiklumas. Priešingai, partijos Įstatai įpareigoja partines organizacijas būti nesutaikomomis visais atvejais, kai partijos narys ar kandidatas į partijos narius kenkia partijos reikalui, diskredituoja garbingą komunisto vardą. Kiekviena personalinė byla, kaip taisyklė, svarstytina iš pradžių pirminės organizacijos biuro posėdyje; po to ji pateikiama svarstyti pirminės partinės organizacijos visuotiniam susirinkimui, kuriame būtinai privalo dalyvauti svarstomasis. Tokia tvarka turi didelę auklėjamąją reikšmę. Ji įgalina geriau išnagrinėti padarytą nusižengimą, teisingiau nustatyti kaltumo laipsnį ir bausmę.

Prieš pateikiant personalinę bylą svarstyti susirinkimui, iš komunisto, padariusio nusižengimą, paimamas rašytinis pasiaiškinimas dėl pareikštų jam kaltinimų. Reikalui esant, organizuojamas visų aplinkybių patikrinimas, išaiškinamos visos detalės.

Tais atvejais, kai traukiamas partinėn atsakomybėn komunistas prašo svarstyti bylą, jam nedalyvaujant, arba kai dėl nepriklausančių nuo jo priežasčių jis negali dalyvauti partiniame susirinkime, klausimas svarstomas už akių.

Susirinkimo protokole reikia tiksliai suformuluoti nusižengimo esmę. Būtina taip pat protokole išsamiai užrašyti susirinkimo dalyvių pasisakymus bei pasiūlymus.

Jeigu gauta keletas pasiūlymų dėl bausmės komunistui už padarytą nusižengimą, tai jie pateikiami balsuoti ne eilės tvarka, o pagal bausmės griežtumą. Tarkime, partinės organizacijos biuras, preliminariniai apsvarstęs klausimą, siūlo pareikšti komunistui griežtą papeikimą, o susirinkime gauti du pasiūlymai: pareikšti papeikimą ir pašalinti iš partijos. Šiuo atveju pasiūlymas pašalinti iš partijos buvo pateiktas paskutinis, o svarstyti jį reikia pirmą. Iš tikrųjų, iš pradžių reikia išspręsti klausimą, ar žmogus liks partijoje, ar bus iš jos pašalintas, ir priklausomai nuo to nagrinėti visus kitus pasiūlymus. Jeigu susirinkimas ne mažiau kaip dviejų trečdalių balsų dauguma priims nutarimą pašalinti komunistą iš partijos, tai balsavimo už kitus pasiūlymus (jeigu tie, kurie juos pateikė, neatšaukė jų) reikalo esmės nepakeis, bet jie taip pat pateiktini balsuoti, ir rezultatai įrašytini į protokolą. O jeigu pasiūlymas pašalinti iš partijos negaus reikalingų dviejų trečdalių balsų, tai visi partijos nariai, taip pat ir tie, kurie balsavo už pašalinimą iš partijos, turi nuspręsti, kokią kitą partinę bausmę paskirti komunistui, padariusiam nusižengimą. Pirma balsuojama už griežčiausią bausmę, po to—pagal griežtumo laipsnį už visas kitas. Priimtu laikomas tas pasiūlymas, už kurį balsuoja daugiausia dalyvaujančių susirinkime partijos narių. Balsavime dalyvauja visi komunistai, taip pat ir tie, kurie iš pradžių balsavo už pašalinimą. Partijos narys, dėl kurio sunsirinkimas priima nutarimą, turi teisę balsuoti, bet nereikia iš jo reikalauti, kad jis būtinai balsuotų; jis gali ir susilaikyti.

Tais atvejais, kai partinės organizacijos paskirta bausmė turi būti patvirtinta aukštesniojo partinio organo, t. y. pašalinimas iš partijos, papeikiams arba griežtas papeikimas, įrašant į įskaitos kortelę, taip pat nutarimai dėl išėjusių iš partijos pagal TSKP Įstatų 8 ir 16 paragrafus, visa medžiaga — išrašas iš susirinkimo nutarimo, komunisto pasiaiškinimas dėl pareikštų jam kaltinimų ir kiti dokumentai (revizijų aktai, pažymas apie patikrinimo rezultatus ir t. t.) — pristatytina į atitinkamą partijos miesto, rajono komitetą ne vėliau kaip per penkias dienas nuo nutarimo priėmimo dienos.

Pirminės partinės organizacijos nutarimas dėl partinės bausmės, įrašant į įskaitos kortelę dėl išėjimo iš partijos narių arba kandidatų į partijos narius ir dėl pašalinimo iš partijos įsigalioja, ji patvirtinus partijos rajono arba miesto komitetui.

Kol partijos rajono, miesto komitetas patvirtina pirminės organizacijos nutarimą dėl pašalinimo arba išėjimo iš partijos, partinis bilietas lieka komunisto rankose, ir jis turi teisę lankyti uždarus partinius susirinkimus, vykdyti visas partijos nario funkcijas, pasisakyti partiniuose susirinkimuose ir dalyvauti priimant nutarimus.

Auklėjimo tikslais daugelį komuninstų personalinių bylų tikslinga, o kartais net reikia svarstyti atviruose partiniuose susirinkimuose. Jeigu komunistas padarė žeminantį jį nusižengimą, tai nėra ko slėpti šio nusižengimo. Atvirai pasmerkusi neprideramus partijos nario arba kandidato poelgius, partinė organizacija tuo pačiu parodo, kokia griežta yra partija su tais, kurie savo neprideramu elgesiu kompromituoja garbingą komunisto vardą. Gali būti ir tokių personalinių bylų, kurias reikia svarstyti uždaruose partiniuose susirinkimuose; kaip pasielgti kiekvienu atskiru atveju, — sprendžia pati partinė organizacija.

Kandys tinginio kailyje

Visiems žinoma, kad kandys veisiasi namuose laikomuose rūbuose, kailiuose ir kilimuose. Pasirodo, kad yra gyvūnų, kurių kailyje taip pat gyvena kandys. Pietų Amerikos džiunglėse gyvena savotiški gyvūnai tinginiai. Beveik visą gyvenimą jie praleidžia medžiuose, minta švelniais lapais ir pumpurais. Dieną tinginiai miega.

Tankioje lapijoje juos sunkiai pastebi net žvalios indėnų akys. Tinginiai yra žalsvi, nes jų ilguose, visą laiką drėgnuose plaukuose auga žalieji dumbliai. Tačiau tinginio kailyje randa prieglobstį ne tik dumbliai. Čia apsigyvena vienos dumbliais mintančios kandžių rūšies lervos. Tinginių lėtumas, pastovus medžių lapijos šešėlis sudaro sąlygas vystytis dubliams ir kandims. Po kurio laiko kandžių lervos virsta lėliukėmis, vėliau iš jų išsirita kandys.

APIE JŲ "PARODĄ"

Kodėl jie pamiršo paminėti šiuos "vaduotojus"?

Mano senas bičiulis, svečias iš Amerikos, man išdėstė tokią istoriją:

Chicagoj lietuviškieji "vaduotojai" išleido 12 tūkstančių dolerių suruošimui "parodos", "Kaip komunistai sunaikino Lietuvą".

Falsifikatų ekspozicijoje jie suklasifikavo visus turimus savo dispozicijoje šmeižtus ne tik prieš atskirus komunistus, bet ir iš viso prieš Tarybų Lietuvą ir jos žmones.

Susipažinę su šios parodos eksponatais, — toliau pasakoja tautietis, — mes, keli Amerikos lietuviai, kreipiamės į parodos tarnautoją:

— Sakykit, kodėl jūsų paroda prisimena visą, kas blogo, bet nutyli hitlerinę okupaciją Lietuvoje?

Atsakymo neišgirstame. Sakome, juk kad Lietuvos teritorijoje vokiškieji fašistiniai okupantai ir jų talkininkai sunaikino apie tris šimtus tūkstančių taikių žmonių, kad hitleriniuose kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose visą laiką buvo uždaryta iki 20 tūkstančių kalinių pasmerktų kankinamai mirčiai...

Kaip visa tai suprasti?— pakartotinai klausiame parodos tarnautoją. — Juk tokių žmogžudysčių, sugriovimų ir apiplėšimų, kokie buvo vokiškosios fašistinės okupacijos metais, Lietuva niekad nematė. O jūs apie tai tylite! Prisiminkite barbarišką lietuvių kultūros įstaigų naikinimą ir griovimą, pažangios lietuvių inteligentijos žudymą ir trėmimą, Lietuvos gyventojų gabenimą katorginiams darbams į Vokietiją, masinį Lietuvos jaunimo gaudymą išvežimui į "reichą" ir t.t., ir t.t. Kodėl visa tai užmirštate jūs, vadinantys save lietuviais?

—Aš čia tik technikas, — pagaliau atgauna žadą parodos tarnautojas. — Aš viską darau už dolerius. Kreipkitės pas vyriausius konstruktorius.

O kur čia tie "vyriausieji", sunku ir susigaudyti. Jų, tų buvusių okupuotos Lietuvos "vyriausiųjų", mūsų kaimynystėje nemaža...

— Mums atrodo, kad paroda turėtų efektingiau atrodyti,— aiškiname parodos technikui. — Štai čia, pirmame plane, reikėtų parodyti po hitlerinio automato emblema naujuosius "amerikonus", buvusius hitlerinius "naujosios Europos" kūrėjus: Brazaičiu pasivadinusį Juozą Ambrazevičių, buvusį "Lietuvos premjerą" hitlerinės okupacijos pradžoje ir Jurgį Bobelį, policinių batalijonu organizatorių; vyskupą Vincentą Brizgį, uolų hitlerinį talkininką, okupantų kandidatą į okupacinės valdžios pirmąjį generalinį tarėją ir Karolį Dabulevičių, Vilniaus gebitskomisaro patarėją; majorą Antaną Impulevičių (dabar — Impulionį), masinių žudynių Lietuvoje ir Baltarusijoje vykdytoją ir vadinamą "istoriką" Zenoną Ivinskį, aktyvų hitlerinį bendrininką kunigą Stasį Ylą, pabėgusį su hitlerininkais ir Povilą Plechavičių, vadinamos "vietinės rinktinės" vadą Bronių Railą, pasitraukusį su hitlerininkais ir Žymantu pasivadinusį Stasį Žakevičių, masinių žudynių Vilniaus krašte organizatorių...

—Sustokite,— stabdo mus parodos technikas.

—Beje,— tęsiame toliau, — stenduose galima būtų parodyti ir kitose "laisvojo pasaulio" šalyse vegetuojančius fašistinius "automatininkus"': Kostą Kalendrą, Vilniaus gebitskomisaro patarėją, dabar gyvenantį Kanadoje, taip pat Martyną Kavolį, buvusį vyriausiojo tribunolo prokuroro padėjėją, pabėgusį su hitlerininkais ir dabas Kanadoje įsišventusį į kunigus, Joną Pyragių, gestapo agentą ir generalinį tarėją vidaus reikalams, šiuo metu gyvenantį Australijoje kartu su kitais ginklo broliais — Kaziu Šimkumi ir Ignu Tauniu, masinių žudynių Kaune ir kitose vietose organizatoriais... Užrašas paaiškintų: "Genocido vykdytojų Lietuvoje talkininkai".

—Tsss!—išgąstingai prideda pirštus prie lūpų parodos technikas. — Už tai jus gali įskųsti Centrinei žvalgybai!

Tai pasakęs, automatų technikas išgaruoja, kaip kamparas.

— Na?, — įbedė į mane žvilgsnį užjurio tautietis, papasakojęs šią istoriją. Viskas aišku?

—Taip, viskas suprantama,— sakau,—išskyrus vieną aplinkybę: kaip su tais dvylika tūkstančių dolerių, kuriuos sukišo "vaduotojai" į minėtos parodos automatus? Kas padengs tuos pinigus?

— Cha! — nusijuokė tautietis.— Tamsta, matau, menkai nusimanai šiuose reikaluose. Tai visiškai smulki sąskaitėlė, apmokant riebias sąskaitas už antikomunistinę automatiką...

D. Kailiūnas

TĖVIŠKĖS LAUKUOS

Sugrįžau į tėviškės laukus
Vaikštau jais, džiaugiuosi išdidus,
Ir prisimena vėl vaizdai seni.
Baigia išdilti atmintyj,
Noriu juos vėl aš atgaivinti,
Džiugu jaunystę prisiminti.

Čia kadais mylėjau aš — čia klydau,
Čia pirmąkart tave išvydau,
Čia prabėgo manų jaunos dienos,
Čia žydėjo rožės, čia purienos,
Čia obelis tėvo sode augo, —
Tėviškės prisiminimus saugau.

Čia bėgiojo mano draugė geltonkasė,
Čia ir aš su ja bėgiojau basas,
Čia į kaimo vakaruškas ėjau,
O čia prie vartelių su mylima stovėjau,
Čia kadais pasodinau beržėlį
Gale lauko, kur vingiuoja kelias.

Einu aš tuo keliu vingiuotu.
Čia, kur augta, mažo kur bėgiota,
Širdį vėl užlieja šiluma
Vakarais, kai nuaidi daina,
Kai armonika linksmai užgroja,
Kai jaunystė juokiasi, kvatoja.

Ir šiuose tėviškės laukuos
Ir marguose pievų žieduos
Mano paties dalelė liko, —
Ir širdyje dabar nenyku,
Kad čia išaugau, aš džiaugiuos,
Tėviškės nėra kitos tokios.
Tėviškėle, tėviškėle mylima,
Kokia tu miela man ir sava.

P. A. Stunžėnas

Mieste pasidairius

Sanitacijos departamentas skelbia, kad atmatų kolektavimą dabar sumažino nuo trijų kartų į savaitę iki dviejų kartų daugelyje miesto rajonų.

Majoras ir Mrs. Lindsay buvo suruošę savo rezidencijoje Gracie Mansion banketą, kuriame dalyvavo apie 160 sužeistų Vietnamo veteranų.

Demokratų kandidatas valstijos senatoriaus vietai Hal Lefcourt gavo unijų užgyrimą, nes jis kovoja už visiems darbininkams streikų teisę.

Federaliniam teismui pristatyti šeši raketieriai, tarp kurių yra vienas 80 metų amžiaus. Jie vadovauja 4 milijonų dolerių pajamų raketą į metus, daugiausia Harlemo rajone.

Miesto taryba pradėjo apklausinėjimą apie subvių ir autobusų didėjančias nelaimes.

Brooklyne Walt Whitman Housing Projekte nuomininkai sustreikavo: atsisako mokėti nuomas, kol nebus jiems duoti nauji šaldytuvai, krosnys ir suteikti geresni patarnavimai. Streikuoja daugiausia negrai ir puortorikiečiai.

Marksistų Centras rengia liaudies pikniką rugsėjo 13 d., pažangiųjų rusų Arrow Parke, Monroe, N. Y. Prašo visų kooperacijos. Informacijoms šaukti 924-0552

National Football League savininkai ir žaidėjai čia susitarė ir baigė penkių mėnesių ginčius dėl naujo kontrakto. Žaidėjai jau ruošėsi streikui.

Investigacijų komisionierius Ruskin ragina areštuoti tris policistus, kurie nutverti lmant kyšius iš biznierių.

Azijiečių - amerikiečių grupė piketuoja teatrų prodūcerį Leviną už azijiečių diskriminavimą muzikoje.

Rep.

Įvairios Žinios

Southampton, Anglija. — Po streiko atšaukimo daugelis dokininkų ir vėl išėjo streikan, kuris ir vėl trukdo laivų keliones.

Washingtonas. — 15 valstijų patraukė teisman keturias didžiasias automobilių korporacijas už oro teršimą.

Tokijas. Japonija. — Universiteto profesorius Saburo Ienaga aštriai kritikuoja švietimo ministeriją už vaikams vadovėlių cenzuravimą.

Washingtonas. — Senatorius Fulbright pasmerkė prez. Nixono nutarimą praplėsti militarinę sutartį su fašistine Ispanijos valdžia be kongresinio sutikimo.

Jungtinėms Tautoms raportavo čia atvykusi iš Afrikos žurnalistė Benson. Ji pasakė, kad Portugalijos valdžia naudoja Hitlerio gestapo metodus prieš afrikiečius kolonijose.

Parengimų Kalendorius

Rugsėjo 6 d.

Įvyks išvyka pas A. B. Ramanauskus, Sellersville, Pa. Prašome įsitėmyti datą.

Rugsėjo 27 d.

Įvyks LKS B-vės popietė, "Laisvės" salėje. Bus oficialus prenumeratorių vajaus atidarymas ir pagerbimas senų draugų-veteranų veikėjų. Prašome tą dieną įsirašyti į savo kalendorius.

Spalio 11 d.

Pietūs pas Čiurlius įvyks spalio 11 dieną, 12 valandą, Pattenburg, N. J.

Spalio 11 d.

"Laisvės" naudai rengiami pietūs, 1 val. dieną. 157 Hungerford St., Hartford, Conn. Ruošia L. M. Klubas.

Spalio 25 d.

Sekmadienį, LLD 1 kuopos parengimas Laisvės salėje pagerbimui Rojaus Mizaros, prisiminimui jo 75-mečio.

Stephanie Sasna

Once in a million comes along a person like Stephanie Sasna. Words seem so inadequate to say how I feel. Looking at her frail figure on the way to the airport to send her off to Lithuania, I thought: You have given your life to the progressive movement and to "Laisve". She was working there for over 30 years. She was there most Saturdays and Sundays, when everybody else was at home. Her social life was meetings, affairs, picnics. She was helping wherever help was needed. She wasn't agressive, bossy or looking for any awards or what she did.

With her position in "Laisve" as one of the editors for many years and with all her other accomplishments she was a quiet and modest person. There is nothing pretentious in her manner yet she radiates that charm that lets one know immediately that she falls into the category of sincere progressives, a true daughter of the working class.

I was sorry to see her leave. "Laisve" and the progressive movement generally need people like her very badly. But Stephanie deserves to spend the rest of her life in the embrance of her birthland — Lithuania.

Ilse

Jackson.—Pirmos čia įvyko tarprasinės sutuoktuvės, kuriose dalyvavo 200 baltųjų ir negrų. Mississippi valstija per 80 metų draudė tarprasines sutuoktuves.

Minneapolis, Minn.—Gaisrui kilus viename sename apartmentiniame pastate 11 žmonių žuvo, daugelį apdegino, aptroškino.

New Delhis.—Indijos valdžia užmezgė diplomatinius ryšius su Vokietijos Demokratine Respublika (Rytų Vokietija).